

OBA in 2023 Bestuursverslag

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

Inhoud

Wettelijk kader	3	5. Collectie, Programma en Partners	25
Missie OBA	3	5.1 Uitleningen in 2023	26
Voorwoord	4	5.2 De collectie	27
		5.3 Programma-aanbod	27
		5.4 OBA Helpt	28
		5.5 OBA Buurtprogramma	29
1. Een bibliotheek van ons allemaal: Amsterdammers en de OBA	7	6 OBA achter de schermen	30
1.1 Bezoekers, leden en publiekscampagnes	8	6.1 Koers 2030: fase 1	31
1.2 Een naam hooghouden	9	6.2 Beleidsontwikkeling	33
1.3 Buurtgericht werken	10		
1.4 Langer open	11		
1.5 Veiligheid	11		
2. OBA Next: De bibliotheek van de toekomst voor de toekomstige generaties	13	7 Financiële verantwoording 2023	35
2.1 Locatie Next van Zuid naar Zuidoost	14	7.1 Financiële ontwikkelingen	36
2.2 OBA Next Labs	14	7.2 Toelichting financieel overzicht	38
2.3 Innovatiepartners	15	7.3 Bestemming resultaat	41
2.4 Organiseren van vernieuwing	15	7.4 Solvabiliteit en liquiditeit	42
2.5 Vooruitblik 2024	16	7.5 Risico's	43
		7.6 Doorkijk begroting 2024	44
3. Overal en altijd: de hybride bibliotheek	17	Verslag van de raad van toezicht 2023	45
3.1 oba.nl	18	Bijlage 1	
3.2 Nieuwe kijk op landelijke digitale infrastructuur	18	Partneroverzicht OBA 2023	47
3.3 Upgrade van de digitale bibliotheek	19	Bijlage 2	
3.4 Digitaal mee blijven doen	19	2a. Actueel overzicht OBA-locaties 2023	50
3.5 Vooruitblik 2024	19	2b. Stadsdelen in beeld	51
4. OBA op school: focus op lees- en taalvaardigheid	20	Bijlage 3	
4.1 OBA op school	22	Bezoekers en leden in detail	56
4.2 Organiseren opzetten en professionaliseren	23	OBA Activiteiten in 2023 op kerntaak	58
4.3 Structurele lange termijn financiering	23	Online performance	58
4.4 Gezinsaanpak	24	Bijlage 4	
4.5 Maakonderwijs	24	Jaarrekening	59
4.6 Vooruitblik 2024	24		

Wettelijk kader

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

Een voor eenieder toegankelijke bibliotheekvoorziening draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek. En omvat in ieder geval de volgende functies:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- kennis maken met kunst en cultuur.

Missie OBA

De OBA inspireert alle Amsterdammers om te blijven leren. Maakt kennis, cultuur en informatie voor iedereen bereikbaar en toegankelijk. Stimuleert reflectie, ontmoeting en betrokkenheid bij stad en buurt.

Knieger

Voorwoord

Voorwoord

In een publiek toegankelijke organisatie zoals de bibliotheek is iedere dag anders. De energie is aanstekelijk. Kinderen komen langs met hun ouders en grootouders om zelf te lezen of om te worden voorgelezen. Schoolklassen maken tijdens een rondleiding voor het eerst kennis met de bibliotheek. In de maakplaatsen schuiven scholieren na school aan om hun eigen creaties te maken met de nieuwste technieken. Onze theaters stromen vol met bezoekers voor onze veelkleurige cultuurprogramma's. Onze tentoonstellingen worden goed bezocht. Jongeren maken gretig gebruik van de studieplekken en bezoekers gaan in gesprek met elkaar in onze taalcafés of workshops. En krijgen hulp bij digitale zaken of hun belastingaangifte. Bij de OBA is geen dag hetzelfde.

We leenden in totaal bijna 1.750.000 materialen uit: boeken, tijdschriften of audiovisueel materiaal. Er werd ruim 165.000 keer een e-book geleend en bijna 100.000 keer een luisterboek. Ruim 3,5 miljoen mensen bezochten onze vestigingen en we organiseerden 6.650 activiteiten waar bijna 85.000 mensen aan deelnamen. Dat deden we met ruim 280 partners in de stad waaronder buurtteams, musea, schrijverscollectieven, wijkbewoners, gemeente, kunstenaars, onderwijsinstellingen, muziekinstituten, netwerkorganisaties, uitgevers, ensembles en jeugdorganisaties.

Maar wat ons vooral bij zal blijven van het jaar 2023 is de sterk toegenomen bekendheid bij en betrokkenheid van de Amsterdammers. De Open-

bare Bibliotheek is stevig in Amsterdam verankerd. Een groeiend aantal activiteiten wordt door buurtbewoners samen met OBA-medewerkers in de vestigingen opgezet. Van taallessen, lezingen, workshops en culturele evenementen tot het samenstellen van boekencollecties. In 2022 waren dat ruim 600 activiteiten, dit jaar groeide dit aantal naar 1.400. De grote mate van bekendheid blijkt ook uit de resultaten van het imago-onderzoek. Onze naamsbekendheid is hoog: 96% van de Amsterdammers geeft aan OBA te kennen van naam en/of een bezoek.

Aan de basis van wat wij doen, ligt Koers 2030, waarin we onze ambities hebben vastgelegd en de weg ernaartoe uitstippelen: ons spoorboekje. We omschrijven daarin vijf koerslijnen, ofwel afgebakende deelonderwerpen die met elkaar optellen tot een geheel:

1. Community Library: een brede, maatschappelijke bibliotheek voor, door en van alle Amsterdammers.
2. OBA Next: de bibliotheek van de toekomst.
3. De hybride bibliotheek die zowel fysieke vestigingen kent alsook een online omgeving waardoor de bibliotheek altijd en overal toegankelijk is voor iedereen.
4. Lees- en maakonderwijs met als belangrijke pijler OBA op School en de Maakplaats.
5. Programma, Collectie en Partners; het brede aanbod samen met onze partners en buurtgenoten

Inmiddels werken we twee jaar binnen het raamwerk van deze strategische handleiding. In die jaren hebben we ons, los van de dagelijkse werkzaamheden, gericht op het verstevigen van de basis. Bijvoorbeeld het uitbreiden van ons vrijwilligersnetwerk, het werven van buurtgerichte programmamakers, het herindelen van de organisatie, het ontwikkelen van het scholenconcept en werven van scholen ten behoeve van het leesoffensief.

Dat vereist focus, flexibiliteit, scholing maar vooral veel toewijding. Ik zie ook bij mijn collega's dat zij er energie van krijgen dat ze iedere dag het verschil kunnen maken voor Amsterdammers. Op zoveel verschillende vlakken ondersteunen zij onze bezoekers bij ontwikkeling en inspiratie, bijvoorbeeld door het ontsluiten van kennis en het faciliteren van een magische ontmoetingsplek.

Graag neem ik u mee naar 2023 en informeer ik u op hoofdlijnen hoe ons jaar eruitzag.

Martin Berendse

directeur/bestuurder

Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam

1. Een bibliotheek van ons allemaal: Amsterdammers en de OBA

1.1 Bezoekers, leden en publiekscampagnes

In 2023 kwamen er 3,5 miljoen Amsterdammers naar een van de 28 vestigingen van de OBA. Dit is een stijging van 24% vergeleken met 2022. De grote vestiging aan het Oosterdok werd het meest bezocht en ontving meer dan 1,5 miljoen bezoekers. De OBA-vestigingen Diemen en Molenwijk kennen met een verdubbeling van het aantal bezoekers de meeste groei.

Onze lidmaatschappen hebben we aangescherpt waardoor ze beter aansluiten op de verschillende behoeften van de gebruikers. Ook hebben we onze marketinginspanningen geoptimaliseerd, met als doel de gerichte werving van nieuwe leden. De OBA heeft dit jaar bijna 160.000 leden, waarvan bijna 47.000 betalende leden, een stijging van bijna 25.000 in vergelijking met 2022.

We experimenteren met nieuwe vormen van lidmaatschappen. Het scholierenlidmaatschap is een concept waarbij we scholieren van aangesloten scholengemeenschappen met een scholierenpas verbinden aan de bibliotheek.

Ook zijn we het gesprek gestart met onze verschillende stakeholders om het gratis lidmaatschap uit te breiden van 18 naar 27 jaar, zodat jongeren tijdens hun studie en opleiding vrij toegang hebben tot de faciliteiten van de bibliotheken en het rijke aanbod aan digitale bronnen. Een lang gekoester-

de wens is om een gratis levenslang lidmaatschap voor specifieke doelgroepen aan te bieden. Deze gesprekken lopen.

In 2023 hebben we verschillende succesvolle publiekscampagnes gevoerd met mooie resultaten om te delen.

Campagnes:

1. Merkcampagne: "de OBA is in alle buurten thuis"
  - looptijd 5 weken in september & oktober
  - 3.400 nieuwe leden
  - Ruim 114.000 (20%) meer bezoekers op onze locaties in september & oktober t.o.v. 2022
2. Zomercampagne: wereldreizigers en thuisblijvers
3. Wintercampagne: winter in de OBA
4. Jongerencampagne: OBA weet raad

1.2 Een naam hooghouden

Om aansluiting te houden bij onze bezoekers voeren we onderzoeken uit. De inzichten die deze onderzoeken opleveren, vormen een belangrijk uitgangspunt voor onze strategie. Onderzoeksbureau Newcom voert dit kwantitatieve onderzoek in opdracht van de OBA uit. In november en december 2023 vond voor de derde keer het imago-onderzoek plaats (een herhaling van 2019 en 2022).

Het imago-onderzoek gaf richtinggevende inzichten:

- De OBA kent een grote naamsbekendheid en goede waardering in de hele stad. Van alle Amsterdammers kent 96% de OBA van naam of als bezoeker. Dit is de afgelopen jaren gestegen, want in 2019 was dit nog 85%.
- Wie de OBA kent of bezoekt geeft ons het rapportcijfer 7,9. Het merendeel beveelt de OBA aan onder vrienden, familie en bekenden. Mensen vinden de sfeer en de functie van de OBA als ontmoetingsplek belangrijk.
- We vroegen aan de mensen die de OBA kennen wat ze het beste bij ons vinden passen:

De top 5:

1. om boeken te lenen,
2. om te leren/studeren,
3. voor alle Amsterdammers,
4. heeft een belangrijke functie in de buurt of wijk en
5. om jezelf te ontwikkelen.

Een selectie uit onze buurtprogrammering

- Met partner Isalom X Cryptotakkies werkte de OBA aan het maken en opnemen van podcasts met buurtbewoners in Zuidoost.
- Dansschool Foundation geeft jongeren via muziek, dans en de hiphopcultuur inzicht in de 'black liberation', de geschiedenis van zwarte muziek en hiphop als belangrijk erfgoed.
- Met NurLimonade organiseren we workshops filmen, vloggen en interviewen voor jongeren in groep 5, 6, 7 en 8.
- We organiseren Regenboogverhalen, waarbij Amsterdammers praten over gendervraagstukken en ervaringen.
- We organiseren Bordspellencafés, waarbij oude en nieuwe bordspellen bewoners van verschillende generaties samenbrengen aan de speltafel.
- Het project Zatyshok, Oekraïens voor gezelligheid, organiseerde met de OBA een workshop Oekraïense decoraties maken. Als onderdeel van het project stelde Mariia Ivanyshyn, een kunstenares uit Lviv, een tentoonstelling samen.
- Onder de noemer talentenstations organiseerden buurtbewoners ontmoetingen waar zij kennis en vaardigheden uitwisselden.

1.3 Buurtgericht werken

Amsterdammers mede-eigenaar maken van de bibliotheek in Amsterdam is onze droom en ambitie. Daar groeien we gestaag naartoe met een stijging in het aantal activiteiten (1.400) dat buurtgenoten organiseren samen met de OBA en een aantal OBA-leden.

Een groot aandeel van het aanbod aan activiteiten en programma's in de vestigingen werd samen met de buurt opgezet. In 2022 was dit 14% van het totale aanbod en in 2023 groeit dit aandeel naar 21%. De buurtinitiatieven ontstaan veelal met lokale partners.

Buurtgericht werken is volledig geïntegreerd en opgenomen in de basisorganisatie van onze dienstverlening. Om het ontwikkelen van activiteiten te stroomlijnen hebben we in ieder stadsdeel een zogeheten *team buurtgericht* geworven. Dit team staat midden in de lokale gemeenschap en maakt vanuit daar de vertaalslag naar programma, collectie en activiteiten. De buurtgerichte ontwikkelaars zijn het aanspreekpunt voor de buurt en de netwerkpartners.

De OBA is sinds 27 oktober 2023 trots maatschappelijk partner van Amsterdam 750, de organisatie die de verjaardag van Amsterdam organiseert. We stellen onze vestigingen, kennis en netwerk ter beschikking voor de viering van de verjaardag van Amsterdam. Dit stelt ons tevens in staat om verder te experimenteren met de overdracht van de sleutel aan derden.

1.4 Langer open

Op uitnodiging van de voormalig staatssecretaris van cultuur & media hebben we een rijkssubsidieaanvraag gedaan voor onder meer de uitbreiding van de openingsuren. Deze gelden zijn toegekend waardoor we op een aantal vestigingen in de stadsdelen Noord, Nieuw-West en Zuidoost de openingsuren kunnen verruimen. Er wordt steeds meer georganiseerd in de vestigingen, daarbij passen verruimde openingstijden. De nieuwe tijden gaan in per 1 april 2024.

Dit jaar hebben we in dat licht ons beleid ten aanzien van de inzet van vrijwilligers vastgesteld. Vrijwilligers gaan ons ondersteunen bij de dagelijkse werkzaamheden in de vestigingen en worden daarmee mede-eigenaar van de bibliotheek in de buurt. De campagne om vrijwilligers te werven werd een succes en inmiddels hebben we 125 supergemotiveerde mensen aangenomen.

1.5 Veiligheid

Langere openingstijden, meer bezoekers, intensiever programmeren; het veroorzaakt een hele welkome dynamiek. De vestigingen zijn een kleurrijke ontmoetingsplaats voor meer en meer mensen. De keerzijde is dat we ons steeds vaker geconfronteerd zien met overlast van vooral jongeren in de buurtvestigingen. Daarom zien we ons in sommige gevallen genoodzaakt om de beveiliging op de vloer structureel op te schroeven, zodat een bezoek voor iedereen prettig is en blijft. Deze extra personele kosten drukken fors op de exploitatie en onze uitstraling.

1.6 Vestigingennetwerk

Het onderhouden van een professioneel vestigingennetwerk is onderdeel van ons meerjarenbeleid. Het uitgangspunt blijft dat we midden in de buurt toegankelijk en dichtbij zijn. De ambitie van één vestiging op 30.000 inwoners wordt momenteel niet gehaald, maar we zijn wel in alle buurten en stadskernen aanwezig.

In 2023 hebben we samen met onze partner Hogeschool van Amsterdam de buurtcampus in OBA Linnaeus gemoderniseerd en geschikt gemaakt voor multifunctioneel gebruik. In de buurtcampus kunnen bezoekers terecht voor allerlei vragen die samen met een student van de hogeschool worden uitgeplozen.

Ook OBA Ganzenhoef wordt uitgebreid met een buurt-campus en daarmee is de vestiging in Ganzenhoef per april 2024 de derde volwaardige locatie in Zuidoost.

Op de planning staat de renovatie van OBA Buitenveldert. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. Naar verwachting start de verbouwing medio 2024.

Dit jaar openen we onze fonkelnieuwe vestiging OBA Diemen waar we onder een dak huizen met het theater, een mooie combinatie. OBA Molenwijk in Amsterdam-Noord werd verbouwd tot een multifunctionele, eigentijdse bibliotheek. Daarbij werd het pand getransformeerd tot een toegankelijk, uitnodigend gebouw.

Netwerk op scholen

Belangrijk onderdeel van de integrale aanpak om leesvaardigheid te bevorderen is OBA op School. De ambitie is om op iedere Amsterdamse onderwijsinstelling een bibliotheek in te richten. Hierdoor zal het aantal leer- en ontwikkelpunten, naast het reguliere vestigingennetwerk, drastisch toenemen. In 2023 werden er met een groot aantal onderwijsinstellingen verkennende gesprekken gevoerd die resulteerden in een intentieverklaring, waar in 2024 opvolging aan wordt gegeven.

Innovatieve ontwikkelplekken

Er zijn twee innovatieve ontwikkelplekken opgericht in Zuidoost: OBA Next Labs. Kleine en wendbare locaties bij partners in huis waar we vernieuwing eenvoudig en dichtbij de Amsterdammer organiseren. Om relevant te zijn en blijven in aanbod, activiteiten en dienstverlening, nu en in de toekomst.

**2. OBA Next:
De bibliotheek
van de
toekomst
voor de
toekomstige
generaties**

De bibliotheek is stevig verankerd in de maatschappij en weerspiegelt de vraagstukken die er leven. Deze maatschappelijke context bepaalt voor een heel groot gedeelte onze richting. Aan ons de opdracht om samen met Amsterdammers relevant te zijn, maar ook te blijven. Voor deze en voor volgende – next – generaties. Dat vraagt om een constante drive om te vernieuwen. Om zo de omgeving net twee stappen voor te blijven. Dit innovatieprogramma geven we bij de OBA vorm onder de noemer OBA Next en wordt dit jaar tastbaar in de vorm van OBA Next Labs.

We realiseren ons dat flexibiliteit en multifunctionaliteit belangrijke kaders vormen voor ons vernieuwingsprogramma. En dat deze kaders als basis dienen voor de eisen die aan toekomstige locaties worden gesteld. OBA Next in Zuidoost wordt de allereerste vestiging die voldoet aan de eisen van een moderne toekomstgerichte bibliotheek. Een prestigieus project in een stadsdeel dat dit verdient.

2.1 Locatie Next van Zuid naar Zuidoost

Daar waar we in 2022 vooral bezig waren met de verplaatsing van OBA Next van Amsterdam Zuid naar Zuidoost, stond 2023 in het teken van hernieuwde energie om samen met de stad en

Amsterdammers de bibliotheek van de toekomst vorm te geven. Het beschikbare budget werd opnieuw bekrachtigd door de gemeente Amsterdam in de voorjaarsnota van 2023. Op basis van een uitgebreide lijst aan criteria werden twintig locaties in Zuidoost beoordeeld. Met als resultaat dat er eind 2023 twee concrete locaties voor OBA Next op de shortlist stonden: het Anton de Komplein en Kraaiennest.

2.2 OBA Next Labs

De OBA werkt nu al volop aan de bibliotheek van de toekomst. Vernieuwen vraagt om een constant draaiend wiel: van concepten bedenken, testen, evalueren en bijstellen. Om dit proces effectief te faciliteren hebben we de tijdelijke OBA Next Labs in het leven geroepen. Hier wordt samen met Amsterdammers, en vooral jongeren, geëxperimenteerd met concepten voor de bibliotheek van de toekomst. Daarbij wordt gewerkt met nieuwe vormen van programmering, inrichting en samenwerking. Van het toepassen van kunstmatige intelligentie en Virtual Reality tot het maken van eigen podcasts en het uitproberen van educatieprogramma's gespecialiseerd in technologie en design. Op dit moment zijn er labs gevestigd in de Amsterdamse Poort en op het Bijlmerplein in de K-buurt.

2.3 Innovatiepartners

De bibliotheek van de toekomst zal toegerust zijn met de nieuwste inzichten op het gebied van leren, kennis ontsluiten, ontwikkeling. TUMO – centrum voor creatieve technologieën – is een lichtend voorbeeld. Het is een gratis educatief programma dat tieners de leiding geeft over hun eigen leerproces. Dit van origine Armeens programma heeft nu ‘hubs’ in verschillende landen en steden. De ambitie is om TUMO onderdeel te maken van het OBA Next innovatieprogramma. Inmiddels zijn er coalitiepartners gevonden om een start te kunnen maken in 2024 met de eerste Nederlandse TUMO plek in Amsterdam Zuidoost als onderdeel van de OBA.

2.4 Organiseren van vernieuwing

Er is een denktank in het leven geroepen om de vernieuwing ook vanuit de eigen organisatie aan te wakkeren. In 2023 konden medewerkers van de OBA zich hiervoor opgeven. De denktank ontwikkelt gezamenlijk concepten die meteen in de praktijk getoetst kunnen worden in de vestigingen. Inmiddels is de eerste sprint geweest waar bruikbare eerste concepten uit kwamen.

Een aantal voorbeelden:

- Cross stitch: een naaiatelier gericht op jongeren en recycling
- Legend Lab: een ontmoetingsprogramma waar verschillende generaties aan elkaar worden gekoppeld.
- Soundscape: muzieklab voor jongeren door jongeren.

2.5 Vooruitblik 2024

Er is op advies van het stadsdeel door zowel het college als de gemeenteraad een voorkeur uitgesproken voor Kraaiennest als locatie voor de bibliotheek van de toekomst. In 2024 worden de voorbereidingen voor de bouw van OBA Next in de K-buurt gestart.

3. Overal en altijd: de hybride bibliotheek

3

In onze samenleving vervaagt de lijn tussen de fysieke en online wereld. Toegang tot kennis en daarmee de poort tot ontwikkeling verschuift meer en meer naar online inspiratiebronnen. We werken toe naar een fysieke en een digitale bibliotheek die zoals met elkaar communicerende 'vaten' samenwerken. Dat is de ambitie en die ambitie vereist een stevig basis. Voor de hybride bibliotheek hebben we inmiddels een routekaart ontwikkeld, waarmee zowel de huidige- als de toekomstige organisatie en dienstverlening en de verschillen daartussen worden beschreven. Zo houdt de bibliotheek grip op de samenhang tussen de diverse ontwikkelingen in de organisatie en ICT-architectuur.

3.1 oba.nl

Ons online platform is de belangrijkste toegangspoort naar de verschillende bronnen van kennis, inspiratie en informatie. Dit jaar stond de optimalisatie van de klantreis op de agenda waarbij het uitgangspunt is dat onze bezoekers gemakkelijk vinden wat ze zoeken en eenvoudig met suggesties op meer inspiratie stuiten. De verbeteringen die we doorvoeren zijn gebaseerd op data en gebruikerservaringen. Een eerste versie van de vernieuwde website wordt in 2024 opgeleverd.

3.2 Nieuwe kijk op landelijke digitale infrastructuur

Onze bezoekers toegang tot de rest van de wereld geven vraagt om nauwsluitende koppelingen met andere systemen en informatiebronnen. In Nederland is de organisatie van de digitale infrastructuur voor bibliotheken geregeld bij wet. Daarin staat nu dat de bibliotheken in Nederland primair fysieke vestigingen zijn en dat de Koninklijke Bibliotheek verantwoordelijk is voor de digitale bibliotheek. Afgelopen jaar hebben we samen met andere belanghebbenden een nieuwe zienswijze geformuleerd waarover we met de verschillende betrokken partijen in gesprek gingen. Daarbij is het uitgangspunt dat de lokale bibliotheek de hoofdingang wordt voor de gebruiker, wat een kentering in rollen en verantwoordelijkheden zou betekenen. Dit gesprek wordt in 2024 voortgezet met als ambitie een wijziging in de wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

3.3 Upgrade van de digitale bibliotheek

Parallel aan de herinrichting van een gebruikersgerichte landelijke infrastructuur, hebben we onze lokale infrastructuur uitgebreid met nieuwe voorzieningen om Amsterdammers een optimale en laagdrempelige klantervaring te bieden. Enkele voorbeelden: de invoering van een voorziening voor de activiteitenplanning en kaartverkoop en de invoering van een chatbot voor het beantwoorden van vragen van online en fysieke bezoekers.

3.4 Digitaal mee blijven doen

De vergaande digitalisering van de maatschappij is een gegeven. Maar dat betekent niet automatisch dat iedereen de vaardigheden heeft om mee te blijven doen in die digitale wereld. De OBA heeft mede daarom een breed pakket aan diensten ontwikkeld om Amsterdammers te ondersteunen bij de ontwikkeling van digitale vaardigheden. Die bieden we aan onder de noemer OBA Helpt in 18 vestigingen en online. Digitale kansengelijkheid staat hoog op de 'agenda digitale stad' waar de OBA actief bij betrokken wordt door de gemeente. Een voorbeeldproject uit de 'agenda digitale stad' is de Cyber Leenbank waarbij de bibliotheek

laptops uitleent. Daarnaast voert de OBA het programma Leef en leer! uit waarmee zij het informele aanbod en netwerk voor basisvaardigheden ondersteunt met trainingen, netwerkversterking en advies.

3.5 Vooruitblik 2024

In 2024 bieden we met onze nieuwe website een laagdrempelige goede klantervaring. We leggen een wendbaar digitaal fundament door het gebruik van een integratieplatform waarmee we digitale en fysieke voorzieningen beter kunnen verbinden.

Bibliotheekgebruikers krijgen een zogeheten Single Identity waarmee zij eenvoudig toegang krijgen tot de landelijke digitale voorzieningen. De OBA ontwikkelt een dataplatform om betere op de gebruiker afgestemde dienstverlening te ontwikkelen en de collectie toegankelijker te maken. We onderzoeken onder meer de toepassing van kunstmatige intelligentie voor het zoeken en vinden, de vorming van een online en offline community en nieuwe voorzieningen voor het gebruik van e-content en e-learning.

4. OBA op school: focus op lees- en taalvaardigheid

4

Op 4 oktober vierde onze partner VoorleesExpress haar 15-jarig jubileum in OBA Oosterdok.

De VoorleesExpress is een belangrijke partner die ervoor zorgt dat kinderen die moeite hebben met taal een extra steuntje in de rug krijgen. Door een vrijwilliger te koppelen aan een gezin in de buurt.

Samen met ouders gaat de vrijwilliger aan de slag met taalspelletjes en (voor)lezen.

De OBA verzorgt voor vrijwilligers onder meer trainingen in voorlezen. Alle vrijwilligers krijgen een gratis OBA-lidmaatschap. Ze nemen ouders en kinderen regelmatig mee naar de bieb.

4.1 OBA op school

In iedere school een schoolbibliotheek, dat is onze ambitie. We richten een goede schoolbibliotheek in, trainen onderwijskrachten en begeleiden hen in de aanpak gericht op leesbevordering waarbij we gebruik maken van de landelijke systematiek 'bibliotheek op school. Ook organiseren we met ouders en vrijwilligers activiteiten ter bevordering van lezen maar vooral het aanwakkeren van leesplezier.

Begin 2023 stelden we ons tot doel om met 100 scholen stevige intentieverklaringen overeen te komen. Eind 2023 lagen er grondige afspraken met 28 voor- en vroegschoolse educatie-instellingen. Dat is 10% van het totaal aantal VVE-instellingen in Amsterdam. Er liggen intentieverklaringen met 75 primair onderwijsinstellingen (25%) en met 6 instituten voortgezet onderwijs (7,5%). Er is een hele grote bereidheid bij scholen om deze nieuwe ontwikkelingen te omarmen. De scholen geven aan dat ze ondersteuning van de OBA nodig hebben bij leesbevordering, een handschoen die wij vol overtuiging opnemen. In 2024 rollen we OBA op School verder uit.

In oktober werd de nieuwe schoolbibliotheek geopend in Brede School de Kersenboom. De OBA brengt hiermee vanuit het Diemer Leesoffensief de bibliotheek in de school. De bibliotheek werd onder luid gejuich van de leerlingen in gebruik genomen. De Kersenboom is de eerste school waar het Diemer Leesoffensief is uitgerold. De Diemense scholen, aanbieders van voorschools onderwijs, OBA en de gemeente slaan daarmee de handen ineen om het leesplezier en de leesvaardigheid van Diemense kinderen te vergroten.

4.2 Organiseren opzetten en professionaliseren

Scholen bemensen zelf de schoolbibliotheken. Daarbij worden ze begeleid en geadviseerd door de lees- en media-adviseurs van de OBA. De werving van deze professionals en de inrichting van het relatiemanagement met de scholen is voor de OBA een nieuwe bedrijfstak die in 2023 met grote zorgvuldigheid is opgezet. Parallel daaraan werd een intensieve campagne opgezet om de leesmediaconsulenten te werven. Er gingen 10 nieuwe medewerkers aan de slag in deze nieuwe functie, waarvan 6 consulenten intern van een andere functie kwamen en 4 nieuw zijn bij de OBA.

4.3 Structurele lange termijn financiering

OBA op school is een belangrijke pijler in de aanpak van lees- en taalvaardigheid en wordt gezamenlijk gefinancierd door de school, de OBA, de gemeente en het ministerie van OCW. Het is uitdrukkelijk de wens om deze financiering structureler vorm te geven en budgetten hiervoor te reserveren op gemeentelijk en rijksniveau.

4.4 Gezinsaanpak

Samen met de gemeente Amsterdam neemt de OBA deel aan een landelijk proefproject 'Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid' in Amsterdam Zuidoost. Dit project richt zich op het doorbreken van de cirkel van laaggeletterdheid. Dat vereist een integrale aanpak en nauwe samenwerking tussen verschillende instanties. De pilot onderzoekt hoe de cyclus van laaggeletterdheid doorbroken kan worden door instanties in Amsterdam Zuidoost samen te laten werken.

4.5 Maakonderwijs

In tien OBA vestigingen zijn volwaardige maakplaatsen ingericht die staan als een huis. Maakplaats is een netwerk van 'workspaces' voor makers en uitvinders, waar scholieren uit de buurt hun creativiteit en digitale vaardigheden kunnen ontwikkelen. In 2023 kreeg het maakonderwijs in scholen en in het naschoolse aanbod steeds meer vorm.

De OBA is voor anderen een belangrijk platform voor kennisuitwisseling om maakonderwijs steviger in te bedden in het onderwijscurriculum. In 2023 organiseerden we met de partners een groot Maakonderwijs congres dat goed bezocht werd. In 2024 staat er een nieuw congres op de agenda.

4.6 Vooruitblik 2024

Het komend jaar wordt OBA op school verder uitgerold. De ambitie is om in alle scholen een volwaardige actuele bibliotheek in te richten. We leggen de verbinding tussen de reguliere vestigingen en de schoolbibliotheken. Zodat het een logische stap is om na school naar een bibliotheek in de buurt te komen.

5. Collectie, Programma en Partners

5

De collectie, het programma-aanbod en de partners waarmee we samenwerken vormen een belangrijk fundament van de bibliotheek. Het streven is dat onze collectieverzameling en het beheer zo is ingericht dat we de best mogelijke ervaring realiseren voor onze gebruikers. We werken aan een OBA-collectie - fysiek en digitaal - die beschikbaar is voor de hele stad. Het zoeken, lenen en gebruiken van de collectie moet eenvoudig en klantvriendelijk zijn en aansluiten bij de buurt met zijn buurtbewoners maar ook bij het programma-aanbod. We gaan nog een stap verder en werken aan een plek waar we bezoekers blijvend verrassen en stimuleren om nieuwe zienswijzen en inzichten te ontwikkelen. We zien de bibliotheek als een grote ontdekkingstocht. Dat is de stip op de horizon waar we langzaam naartoe bewegen.

5.1 Uitleeningen in 2023

We leenden bijna 1.750.000 keer een titel fysiek uit - boeken, tijdschriften of audio-visueel materiaal. Er werd 166.443 keer een e-book geleend en 98.122 keer een luisterboek.

Het meest geleende fictieboek was *Ik ga leven* van Lale Gül. *De zevende zus* van Lucinda Riley staat op de tweede plek, voor *De acht bergen* van Paolo Cognetti.

Het meest geleende jeugdboek is *Drie keer niks* van Jeff Kinney, gevolgd door *Ff online* van dezelfde auteur. Op de derde plek belandde het boek *De waanzinnige boomhut van 117 verdiepingen* van Andy Griffiths.

Non-fictie volwassenen, publicatie in de Nederlandse taal

1	't Hooge Nest	Roxane van Iperen
2	Reserve	Prins Harry
3	Fortuna's kinderen: een trans-Atlantische familiekroniek	Annejet van der Zijl

Romans volwassenen, publicatie in de Nederlandse taal

1	Ik ga leven	Lale Gül
2	De zevende zus	Lucinda Riley
3	De acht bergen	Paolo Cognetti

Jeugd non fictie, publicatie in de Nederlandse taal

1	Het waanzinnige moppenboek	Andy Griffiths
2	Het allermooiste boek over dinosauriërs	Rudolf Farkas
3	Atlas van de ruimte: reis langs sterren en planeten	André Kuipers

Jeugd fictie, publicatie in Nederlandse taal

1	Drie keer niks	Kinney, Jeff
2	Ff offline	Kinney, Jeff
3	De waanzinnige boomhut van 117 verdiepingen	Griffiths, Andy

5.2 De collectie

Het bouwen en samenstellen van de collectie doen we op basis van de wensen van de gebruikers. Daar werken we stapsgewijs naartoe.

Het afgelopen jaar hebben we de collectie opgeschoond en ontdaan van verouderd materiaal en materialen die nauwelijks uitgeleend werden. In ons streven om de collectie beschikbaar te maken voor de hele stad, hebben we proefgedraaid met roulerende collecties.

Om beter aan te sluiten bij de buurtbewoners, maakten we op basis van data en ervaring buurtprofielen die ten grondslag liggen aan de collectie en programmering aldaar. Ook werken we steeds intensiever samen met partners die specifieke collecties samenstellen. De Poolse collectie is zo'n voorbeeld, of de collectie die tot stand kwam met de redactie en lezers van het tijdschrift Moesson.

In de vestigingen werd meer ruimte gemaakt om de collectiepresentatie aantrekkelijk vorm te kunnen geven.

5.3 Programma-aanbod

We organiseerden dit jaar bijna 6.640 verschillende activiteiten. Van lezingen, tentoonstellingen en voorstellingen, tot workshops, spreekuren, taallessen, voorleesuren tot rondleidingen. Hier namen bijna 85.000 mensen aan deel. We werken vanuit een uniform basisaanbod dat identiek is voor alle vestigingen. Dit aanbod werd aangevuld met buurtspecifieke activiteiten die door en voor de buurt werden ontwikkeld samen met lokale buurtpartners. Zo boden wij een veelzijdig en cultureel programma voor jong en oud. Deze cultureel-maatschappelijke activiteiten werden druk bezocht door een divers publiek.

Enkele voorbeelden:

- De Indische Collectie in samenwerking met het tijdschrift Moesson werd in gebruik genomen met een concert van Doe Maar-zanger Ernst Jansz.
- De levensverhalen van twaalf Amsterdammers stonden centraal in de voorstelling De Straat.
- De expositie Megillah Sunday Funnies toonde internationale strips van 35 striptekenaars.
- De Keti Koti-viering werd een evenement met dans en persoonlijke verhalen.
- Tijdens de Verkiezingsavond gingen jonge politici met elkaar in debat.
- Harpert Michielsen zette in zijn monoloog Hoezo Spinoza de denker des vaderlands centraal.

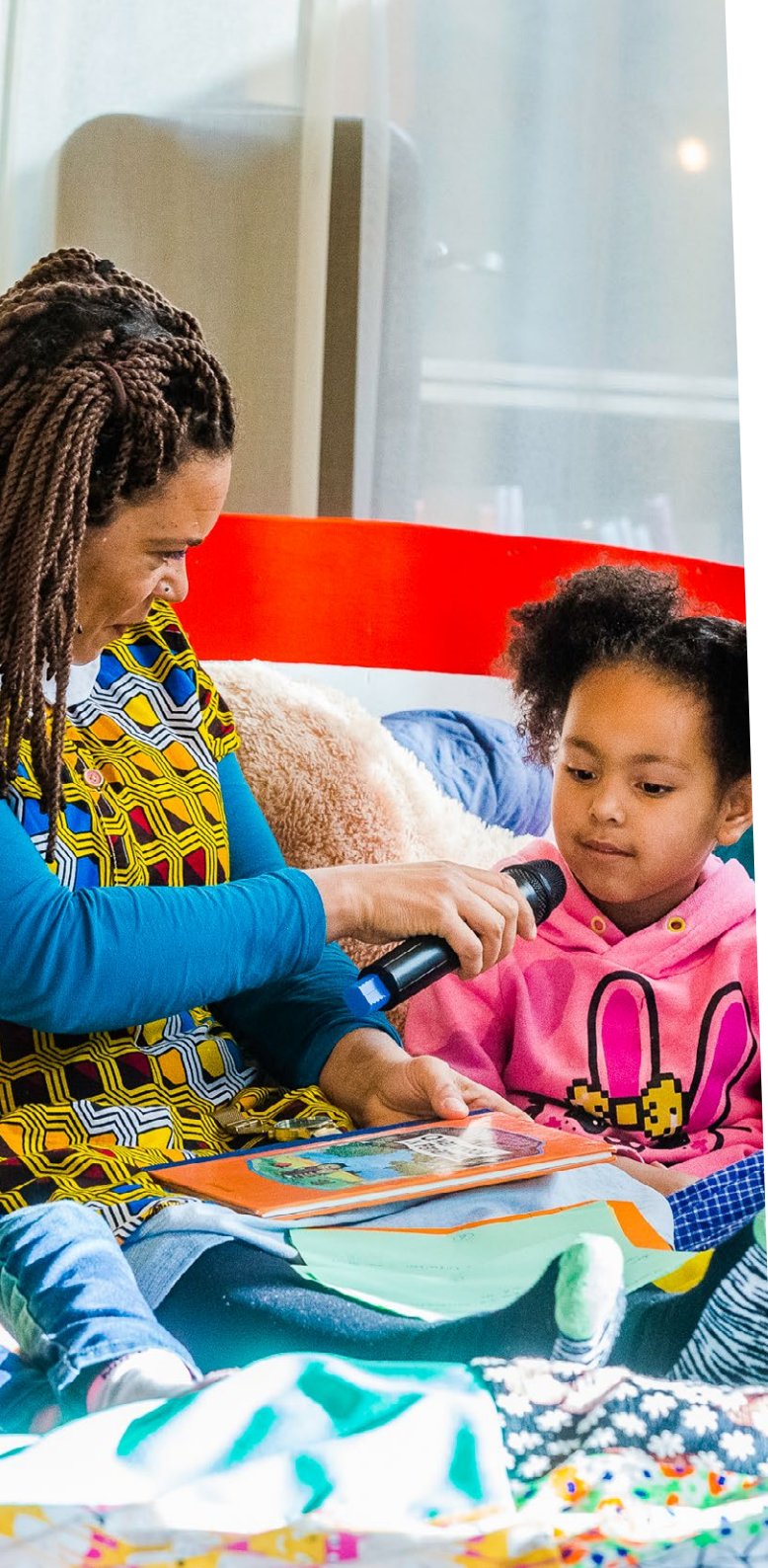
- De eerste Amsterdamse Poëzieprijs voor jongeren werd aan Julia van het Montessori Lyceum Amsterdam uitgereikt.
- De Herdenking van 150 jaar Hindoestaanse migratie werd met een breed cultureel programma herdacht. In de fototentoonstelling die de OBA samen met het Bijbels Museum cureerde, gaf kunstenaar Caroline Waltman vrouwen uit de bijbel een gezicht.

5.4 OBA Helpt

Er werden ruim 1.750 activiteiten georganiseerd onder de noemer OBA Helpt voor Amsterdammers die hun basisvaardigheden verder willen ontwikkelen. Er is veel vraag naar dit programma gericht op maatschappelijke zelfredzaamheid. Ons aanbod groeit daardoor stevig.

Tijdens de spreekuren Hulp bij digitaal werden een kleine 7.000 mensen geholpen bij digitale vraagstukken, bezochten ruim 3.000 mensen een taalcafé of meeleesclub en kwamen er bijna 1.000 Amsterdammers naar de belastingdagen.

De rijksoverheid heeft de begeleiding van Nederlanders bij digitale zaken gedelegeerd aan de bibliotheken. OBA is een formeel partner van IDO, Informatiepunten Digitale Overheid.

Inmiddels bieden we in 18 van de 28 vestigingen diensten aan die gericht zijn op het begeleiden van Amsterdammers in het regelen van digitale overheidszaken. Bijvoorbeeld hulp bij het aanvragen van studiefinanciering of hulp bij belastingaangiften. De Hulp bij geldzaken-campagne in januari was succesvol en resulteerde in aanzienlijk meer drukte op de spreekuren.

5.5 OBA Buurtprogramma

Er zijn ruim 1.400 activiteiten georganiseerd in de verschillende stadsdelen door buurtgenoten en met lokale buurtpartners. Het partnernetwerk breidt heel snel uit. In 2023 waren het er 280. Door de verbinding te maken met buurten, bewoners en lokale partners ontwikkelen we een programma dat nauwer aansluit bij onze bezoekers en een aanstekelijke energie opwekt.

Jeugdprogrammering aangescherpt en uitgebreid

Leesbevordering begint met leesplezier. Ons programma-aanbod hebben we dit jaar scherper toegespitst op jeugd en jongeren. Met een pallet aan verschillende activiteiten in de vestigingen en op scholen. Ted van Lieshout schreef dit jaar het verhaal van Amsterdam, over Kees de Jonge, geïllustreerd met AI-gegenereerde beelden. Er werd net als in voorgaande jaren een uitgebreid

Enkele voorbeelden:

- De talentenstations: uitwisseling tussen bureaus van talenten en vaardigheden.
- Open Mics: voor het delen van verhalen en ervaringen
- Buurtfest: het buurtfestival ter gelegenheid van de landelijke burendag.
- Lichtjesfeest: een midwinterfestival met ontmoeting en creatieve workshops.
- Urban Sound Labs: muziekworkshops
- Bordspellen-café: iedereen schuift aan voor nieuwe en klassieke bordspellen
- Stadsreporter: medialabs waar bewoners de buurt ingaan om reportages te maken

educatief pakket ontworpen waarmee kinderen aan de slag gingen. De Nationale Voorleesdagen werden ook dit jaar druk bezocht en er werd in alle vestigingen voorgelezen door bekende en minder bekende Nederlanders. De meeste verhalen werden ademloos beluisterd. De Nationale voorleesdagen startten dit jaar met een voorleesontbijt. En net als elk jaar was er tijdens de Kinderboekenweek uitgebreid aandacht voor lezen, dit jaar was het thema 'Bij mij thuis'.

met een volgedige baan, die op haar knarode nets in haar eenje
de hele rij af fietste?
mijn moeder was zo'n bijzondere moeder
anderen zeiden dat ook. en ik zo trots op haar

en dan...
als vitaal middelpunt van de commune waarin zij woont
naar een zorghuis
ASTRID wil alles behalve daar zijn. uit dat iedere keer
ik blijf steken in het uitleggen wat ik als 'waarheid' zie
het maakt haar boos en mij schuldig

dan ontdek ik het plezier van beetje jikken, of liever met haar mee buitelen
op terrassen samen zwaaien naar onbekenden
en mijn vader heet nu hupsedinges
we schateren het uit

ASTRID leert mij een betere versie van mijzelf te zijn

fotograaf CIGDEM yuksel + research & dramaturgie ANNE-MARTH hogewoning + artistiek ADELHEID roosen
www.AdelheidZina.nl AlzheimerFluisteren@AdelheidZina.nl 17 @MamOnTour

6 OBA achter de schermen

6.1 Koers 2030: fase 1

Nadat we begin 2022 ons strategieplan Koers 2030 presenteerden, werkten we aan een uitvoeringsplan voor de eerste jaren 2023-2024. We richtten voor de uitvoering van de 'koerslijnen' programma-teams in en brachten de basisorganisatie onder in de sectoren Dienstverlening en Bedrijfsvoering. Dit voor 'Koers fase 1' (2023-2024) opgezette werkmodel heeft ons geholpen om enerzijds de basisorganisatie binnen de twee sectoren verder op sterkte te brengen en tegelijkertijd voldoende aandacht en capaciteit te organiseren voor onze belangrijkste strategische doelen. De gedachte achter het werken met tijdelijke 'koersprogramma's' is dat nieuwe werkwijzen en methoden worden ontwikkeld en gevalideerd, waarna een overdracht aan de basisorganisatie kan plaatsvinden.

Deze aanpak heeft ons in 2023 veel gebracht:

1. OBA Onderneemt

Binnen het tijdelijke programma OBA Onderneemt ontwikkelden we een nieuwe formule voor ondersteunende horeca in onze buurtvestigingen, verkenden we de mogelijkheden om het boeken van zaalruimte in onze buurtvestigingen onder te brengen bij OBA Congres en ontwikkelden we een aanpak voor fondsenwerving. In december 2023 heeft het programma de resultaten overgedragen aan de sector Bedrijfsvoering, waar de verantwoor-

delijkheid voor deze activiteiten vanaf 2024 is belegd.

2. Community Library

Het tijdelijke programma Community Library had als belangrijke speerpunten het ontwikkelen van een aanpak voor buurtgericht werken en het implementeren van de nieuwe vrijwilligersstrategie van de OBA. Met ingang van 1 oktober 2023 zijn deze projecten volledig geïntegreerd in de sector Dienstverlening, die we sindsdien vaak aanduiden als de Sector Community Library. Om deze sector snel op vlieghoogte te krijgen, heeft de OBA een gedeelte van de eigen financiële koersreserve aangewend. Dat was nodig om alle stadsdeelteams te kunnen versterken met een eigen buurtgerichte ontwikkelaar en een vrijwilligerscoördinator.

3. Hybride bibliotheek

Met het programma Hybride bibliotheek investeerden we vooral in het verder versterken van het OBA Helpt team, dat inmiddels wekelijks in 18 vestigingen spreekuren en workshops organiseert. Daarnaast ging veel aandacht uit naar het afstemmen van onze eigen digitale strategie met de landelijke aanpak in de Openbare Bibliotheek-sector. Eind 2023 konden we de definitieve opdracht voor de ontwikkeling van een nieuwe OBA-website gunnen, waarmee we de eerste belangrijke stap naar vernieuwing van onze online dienstverlening hebben gezet. Omdat het gunningsproces vertraagd werd, zullen de investerings-

middelen die we voor 2023 hadden gereserveerd pas in de periode 2024-2025 worden uitgegeven.

4. OBA School

Waar de ontwikkeling van onze digitale dienstverlening in 2023 enige vertraging opliep, gingen we met het programma OBA School juist sneller dan verwacht. Na het pilotjaar 2022, tekenden in 2023 de gemeenten Diemen en Amsterdam in voor een verdere uitbouw van het 'Leesoffensief'. Door eigen middelen, de bijdragen van scholen en gemeentelijke stimuleringsgelden te combineren met de landelijke stimuleringsgelden van OCW/ Stichting Lezen, hebben we een ontwikkelfonds kunnen maken waarmee we al in 2023 een forse opschaling konden realiseren. Alles stond in het teken van het uitbreiden van onze capaciteit: meer leesconsulenten, meer collectioneurs, uitbreiding van de schoolcollecties etc.

We verwachten dat deze lijn zich in 2024 zal voortzetten, zodat OBA School daadwerkelijk zal uitgroeien tot een heel nieuw onderdeel van de OBA-organisatie.

5. OBA Next

Nadat in 2022 in het Amsterdamse Coalitieakkoord was aangekondigd dat OBA Next moest verhuizen van de Zuidas naar Zuidoost, heeft de OBA - in samenwerking met de gemeente Amsterdam - de mogelijkheden daartoe onderzocht. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een adviesaanvraag aan het

Stadsdeel Zuidoost over de locatiekeuze. Het programmateam OBA Next heeft veel tijd en energie besteed aan het laten 'landen' van OBA Next in Zuidoost. De brede steun die we vanuit Zuidoost hebben gekregen voor ons voorstel om OBA Next te bouwen in de K-buurt, zien we als een belangrijke indicatie dat onze inspanningen en investeringen worden gewaardeerd.

Voor de onderdelen partnermanagement, programmering en collectiebeleid hebben we in het najaar 2023 een nieuw programma ingericht, genaamd Programma, Collectie en Partners.

6.2 Beleidsontwikkeling

Nadat staatssecretaris Uslu van het Ministerie van OCW in november 2022 het voornemen had aangekondigd een gemeentelijke zorgplicht voor openbare bibliotheken in de wet op te nemen, heeft in 2023 verder overleg plaatsgevonden over de invulling daarvan. Belangrijk was de gelijktijdige aankondiging van de staatssecretaris om structurele rijksmiddelen beschikbaar te stellen (oplopend tot circa € 54 mln. per jaar) voor de versterking van de openbare bibliotheken in Nederland. Omgerekend zou dit neerkomen op een extra subsidiebedrag van circa € 3 per inwoner. Voor alle bibliotheekorganisaties in ons land, dus ook voor de OBA, levert dit een betekenisvolle impuls ter versterking van de openbare bibliotheek als

basisvoorziening op. Samen met onze zusterorganisaties binnen de G4 en onze brancheorganisatie VOB hebben we voorstellen gedaan over de besteding van deze middelen en de te zetten stappen om de zorgplicht verder vorm te geven.

Als eerste stap heeft het ministerie van OCW een regeling voor een Specifieke Uitkering Openbare Bibliotheken (SPUK) voor de jaren 2023 en 2024 ingericht. Op basis van de bestaande regels heeft de OBA hierop ingetekend en is een eenmalige bijdrage van € 1,3 mln. via de gemeente Amsterdam aan de OBA beschikbaar gesteld. Deze middelen worden vooral gebruikt voor de inrichting van OBA Next Labs en de uitbreiding van de openingsuren van onze vestigingen in de stadsdelen Noord, Zuidoost en Nieuw-West.

Niet alleen met het ministerie van OCW maar ook met de wethouders en ambtelijke organisaties van onze drie gemeenten (Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel) en met de stadsdeelcommissies in Amsterdam, onderhoudt de OBA intensieve contacten. Nadat de OBA als gevolg van het nieuwe coalitieakkoord werd ondergebracht in de portefeuille van de wethouder Onderwijs, hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden om de inbedding in de verschillende beleids terreinen tot een succes te maken. In het najaar van 2023 heeft de portefeuillehouder besloten een gemeentelijk projectteam samen te stellen

om een gemeentelijke brief over bibliotheekbeleid voor te bereiden. In een startbrief aan de gemeenteraad d.d. 16 november 2023 zijn de contouren van deze brief al geschetst. De brief zal in het voorjaar van 2024 verschijnen.

Ook op andere, voor de OBA belangrijke onderdelen hebben de landelijke en de gemeentelijke overheid belangrijke stappen gezet. In oktober maakten de bewindslieden van OCW een extra financiële impuls van in totaal € 74 mln. voor het programma Bibliotheek op School in de periode 2024-2026 bekend. Inmiddels is duidelijk dat de OBA hierop gedeeltelijk een beroep kan doen. Daarnaast werd bekend dat ook de aanvullende financiering van het ministerie van BZK voor de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) zal worden voortgezet. De OBA financiert het programma OBA Helpt met deze aanvullende middelen.

Alles overziend kunnen we vaststellen dat beleidsmakers op zowel gemeentelijk als landelijk niveau veel aandacht hebben voor de openbare bibliotheek.

7 Financiële verantwoording 2023

7.1 Financiële ontwikkelingen

Zoals in de voorafgaande hoofdstukken is te lezen heeft 2023 in het teken gestaan van het duurzaam vormgeven van de Koers 2030 Fase 1 en waar mogelijk het versnellen van de implementatie en uitvoering. Door in 2021 en 2022 zuinig met de financiële middelen om te zijn gaan, hebben we bescheiden financiële ruimte gecreëerd om de implementatie te ondersteunen en aan te jagen. Het koersprogramma OBA naar School, de uitrol van de digitale strategie, het ontwikkelen van een dataplatform, het opzetten van een vrijwilligersorganisatie en het door ontwikkelen van buurtgericht werken; het zijn voorbeelden van initiatieven waar in 2023 hard aan is gewerkt. Daarnaast is veel tijd en energie gestoken in het verder op orde brengen van onze basisvoorzieningen: alle vestigingen weer open, de bezetting op niveau en de intensivering van de dienstverlening en programmering.

Deze ontwikkelingen binnen de OBA zijn terug te zien in de financiële ontwikkelingen in 2023. Zowel de baten- als de lastenkant laat een stijging zien ten opzichte van 2022 waarbij aan de batenkant met name de subsidies er uit springen – indexatie – en aan de lastenkant de personeelskosten – extra personeel om uitrol koers te realiseren – en de huisvestingskosten – indexatie en hogere energielasten.

Analyse staat van baten en lasten	Begroting 2023	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2023-2022
Baten				
Subsidies	33.400.446	33.326.590	30.936.838	2.389.752
Subsidies voorgaande jaren		-	-	-
Contributies	1.960.000	1.698.670	1.385.933	312.737
Administratiegelden	125.000	140.514	244.784	-104.270
Overige baten	2.845.000	2.095.744	1.920.332	175.412
Som der baten	38.330.446	37.261.518	34.487.887	2.773.631
Lasten				
Personeelskosten	17.264.000	18.980.608	17.255.731	1.724.877
Afschrijvingen	2.176.000	2.216.780	2.292.453	-75.673
Huisvestingskosten	12.314.000	11.855.183	9.976.559	1.878.624
Kosten organisatie	3.430.000	2.992.136	2.727.879	264.257
Mediakosten	2.060.000	1.670.438	1.551.378	119.060
Kosten automatisering	2.390.000	1.398.778	998.815	399.963
Som der lasten	39.634.000	39.113.923	34.802.815	4.311.108
Resultaat	-1.303.554	-1.852.405	-314.928	-1.537.477
Saldo financiële baten en lasten	-	20.611	-39.169	
Exploitatiesaldo	-1.303.554	-1.831.794	-354.097	

7.2 Toelichting financieel overzicht

7.2.1 Baten

De baten zijn opgebouwd uit subsidies, inkomsten van de gebruikers (contributiegelden en administratiekosten) en overige baten.

Subsidies

De subsidies inkomsten zijn in lijn met de begroting.

De inkomsten uit subsidies bestaan uit de exploitatiesubsidies van gemeenten Amsterdam, Ouder-Amstel, Diemen en projectsubsidies. De exploitatiesubsidies zijn ten opzichte van 2022 geïndexeerd met circa 7%.

Aan projectsubsidieringen is in 2023 een bedrag van € 2,9 mln. toegekend. Het betreft onder meer subsidies voor Leef en Leer!, via Stichting Lezen voor de Impulsregeling Masterplan Leesbevordering, de Ontwikkelbegroting voor OBA Next en de doorontwikkeling van de OBA organisatie en de inrichting van de zogeheten Informatiepunten Digitale Overheid: de IDO-gelden.

De subsidieafrekeningen over 2022 zijn goedgekeurd door de subsidieverstrekkers. Het proces van goedkeuring van de in 2023 ontvangen subsidies loopt. Hierbij worden de directe kosten

(bijvoorbeeld personeelskosten of huisvestigingskosten) direct toegerekend aan de betreffende activiteit/ project en de overige kosten aan de hand van een overheadpercentage.

Contributies en administratiegelden

Het ledenaantal ten opzichte van 2022 is in 2023 gestegen met 24.615 (716 betalende leden). We sluiten het jaar af met 159.560 leden waarvan 46.789 betalende leden. De kentering in de neergaande lijn zichtbaar in 2022 is doorgezet in 2023, mede door de vernieuwde merkstrategie waardoor een vergroting van awareness is ontstaan en een aantal succesvolle campagnes gericht op het vergroten van bekendheid van het OBA merk/dienstverlening en jongeren.

Ondanks bovenstaande positieve ontwikkelingen was voor 2023 een sterkere groei van het aantal leden begroot. Dit resulteert in lagere baten uit contributies dan begroot.

Overige baten

De overige baten bestaan voornamelijk uit de verhuur van zalen, verhuur van ruimtes aan partners en inkomsten uit horeca. Allen laten een stijging zien ten opzichte van 2022. Aan de ene kant doordat we weer volledig terug zijn naar het normaal. Hierdoor konden de horeca volledig open, werden de zalen intensiever verhuurd en kwamen er meer inkomsten uit de weer op niveau gekomen programmering. Anderzijds door bijvoor-

beeld de inhuizing van de samenwerkingspartner Publieke Omroep Amsterdam in OBA Oosterdok. Net als bij de contributie baten laten de overige baten een groei zien ten opzichte van 2022. Ook bij de overige baten was de ambitie groter dan de gerealiseerde groei. De huurinkomsten zijn lager uitgekomen dan begroot en de vrijval op de innovatie reserve ter compensatie van de afschrijvingslasten van een bepaalde groep activa is dan lager dan begroot.

7.2.2. Lasten

De lasten zijn opgebouwd uit personele kosten, kosten voor huisvesting, investeringen in collectie en overige kosten (voor bijvoorbeeld programmering en marketingcommunicatie).

Personeel

De personeelskosten laten een stijging ten opzichte van 2022 en de begroting 2023 zien. Om de uitrol van de Koers 2030 vorm te geven is in 2023 geïnvesteerd in de bezetting van de koers programma's Community Library, OBA School en OBA Helpt Dit heeft geresulteerd in ruim € 1 mln. hogere personeelskosten in 2023 ten opzichte van 2022. Bij de opbouw van de bezetting wordt bewust rekening gehouden met het incidentele karakter van de projectsubsidieringen. De noodzakelijke ruimere inzet van bewaking capaciteit in bijvoorbeeld vestigingen in stadsdeel Nieuw-West heeft geresulteerd in € 0,3 mln. hogere kosten ten opzichte van 2022.

Op alle arbeidsovereenkomsten binnen de OBA is de CAO Openbare Bibliotheken van toepassing. Bij de honoraria voor artistiek personeel past de OBA de Fair Practice Code toe. Net als in ons programmabeleid passen we bij ons personeelsbeleid de uitgangspunten van de Code Diversiteit en Inclusie toe.

Huisvesting

De kosten huisvesting op totaalniveau zijn gestegen ten opzichte van 2022 maar liggen onder begroting. Deze stijging is zowel bij de huur als de overige huisvestingskosten zichtbaar. Naast indexatie van de kosten liggen de structurele schoonmaakkosten, elektriciteit en kosten voor gas ruim hoger dan in 2022. De onderschijding ten opzichte van de begroting is onder andere het gevolg van lagere afschrijvingskosten.

Organisatie

De kosten voor de organisatie zijn ten opzichte van 2022 gestegen door hogere marketingkosten en hogere kosten inkoop van catering (ten behoeve van dienstverlening bij verhuur van zalen).

Media (=collectie)

De kosten voor media (=collectie) zijn licht gestegen ten opzichte van 2023 door meer investeringen in de collectie in 2023 maar liggen wel onder de begroting. Door hardnekkige ICT problemen bij de grootste leveranciers is het bestel- en uitleverproces enige tijd verstoord.

Automatisering

De stijging in kosten is toe te schrijven aan het actualiseren van de digitale infrastructuur en dienstverlening. De onderschijding van de begroting kan deels worden verklaard door verschuivingen in de tijd van een aantal grote digitaliseringsprojecten, bijvoorbeeld het Digitaal Klant Contact project en het dataplatform.

7.3 Bestemming resultaat

Het totale resultaat is aangewend voor:

Dotatie/ onttrekking bestemmingsreserves	Begroting 2023	Resultaat 2023	Resultaat 2022
Personeel	-	-	-
Implementatiekoers 2030	-	-750.000	1.000.000
Digitalisering	-	-	-484.200
Investeringsplan 2016 - 2018	-1.415.000	-1.124.619	-1.415.300
	-1.415.000	-1.874.619	-899.500
Resultaat toegevoegd aan Overige reserve	111.446	42.825	545.403
Totaal	-1.303.554	-1.831.794	-354.097

Het uitgangspunt is dat de hoogte van de overige reserve gelijk is aan ongeveer 10% van de jaarlijkse exploitatie. De overige reserve heeft voor toevoeging resultaat een saldo van € 2.886.252. Dit is ruim 7% van de jaarlijkse exploitatie. Inzet van de OBA is om gedurende de komende boekjaren de algemene reserve stapsgewijs weer tot het gewenste niveau van 10% te verhogen.

De overige reserve is bedoeld als een buffer bij tegenvallende inkomsten of uitgaven. Naast de overige reserve is over de afgelopen boekjaren een bestemmingsreserve Implementatiekoers 2030 gevormd. Deze reserve is bedoeld ter dekking van extra uitgaven in het kader van de uitrol van Koers 2030. Eind 2022 was het saldo van deze reserve € 3.462.767. In 2023 is € 650.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve Koers 2030.

7.4 Solvabiliteit en liquiditeit

De solvabiliteit van de OBA is 32% in 2023 ten opzichte van 39% in 2022. Het eigen vermogen is met name afgenomen door een reguliere onttrekking aan de bestemmingsreserve Investeringsplan 2016-2018 van ruim € 1.1 mln. Het totale vermogen is nagenoeg gelijk gebleven.

Solvabiliteit	2023	2022
Eigen vermogen	8.171.232	10.003.026
Totaal vermogen	25.713.703	25.711.295
Solvabiliteit	32%	39%

De liquiditeit van de OBA is 250% in 2023. In 2022 was dat 364%. Het saldo van de vlottende activa en de liquide middelen is in 2023 nagenoeg gelijk aan 2022. Onder andere door een hoger crediteursaldo is het saldo kortlopende schulden eind 2023 hoger dan eind 2022. Door het hoge saldo van de liquide middelen is de liquiditeit van de OBA ruim voldoende.

Liquiditeit	2023	2022
Vlottende activa	1.516.853	2.877.915
Liquide middelen	13.738.930	12.586.811
	15.255.783	15.464.726
Kortlopende schulden	6.131.311	4.253.868
Liquiditeit	249%	364%

7.5 Risico's

Het belangrijkste en reële risico voor de OBA is het verlies van subsidiemiddelen in de komende jaren. Het is de ambitie om van de totale opbrengsten voor ongeveer 85% afhankelijk te zijn van de instandhoudingsubsidies van de gemeenten Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel. In de vorige collegeperiode heeft het gemeentebestuur van Amsterdam besloten de subsidie aan de OBA structureel te verlagen met € 1,5 mln. per jaar. Deze bezuinigingsopdracht is door het nu zittende college uitgesteld tot 2027. Vanaf 2027 is structurele verlaging van de subsidies van € 1 mln. ingeboekt. Door bijvoorbeeld de eigen inkomsten te vergroten en derde geldstromen te ontwikkelen willen we de afhankelijkheid van de subsidiemiddelen verminderen. Een significante afhankelijkheid van de subsidiemiddelen zal voor zover we nu kunnen overzien blijven bestaan.

Andere belangrijke beheersingsmaatregelen om subsidiekortingen dan wel achterblijvende indexeringen op te vangen zijn:

- Flexibilisering personele bezetting. Om in te spelen op fluctuaties hanteert de OBA een flexibele schil. Projecten of programma's met incidentiele projectsubsidieringen worden flexibel bemenst zodanig dat de bezetting kan meebewegen met de beschikbaarheid van de financiering. Verkleining van de personeelsformatie kan ook gevolgen hebben voor openingstijden en dienstverlening.

- Verlaging huisvestingskosten. De OBA stuurt al enkele jaren actief op verlaging van de huisvestingskosten door efficiency-maatregelen, zoals het afstoten van dure grote locaties en het delen van huisvesting met andere maatschappelijke/culturele instellingen. Om schoksgewijze ontwikkelingen met betrekking tot de subsidie-inkomsten te kunnen opvangen, vormt de OBA een aantal reserves en voorzieningen. Voor de ver- en nieuwbouw van de vestigingen is een bestemmingsreserve gevormd.

Een tweede risico is dat de indexeringen van de subsidies en inkomsten geen gelijke tred houden met de loonontwikkeling en de kostenstijgingen. Voor het jaar 2023 is de indexering van de subsidie van de gemeente Amsterdam 7,3%. Een significante verhoging van de indexatie was nodig om de sterk stijgende huisvestingskosten en personeelskosten te compenseren.

Zoals in de jaarrekening is toelicht in de paragraaf Financiële instrumenten is de OBA in haar normale bedrijfsvoering blootgesteld aan marktrisico's, krediet en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de OBA een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee haar financiële prestaties te beperken.

7.6 Doorkijk begroting 2024

De OBA heeft een begroting opgesteld voor het boekjaar 2024 met een totaal aan inkomsten van € 43,6 mln. en een begroot resultaat van € 23.000 positief.

De begrote inkomsten bestaan voor een belangrijk deel uit de reguliere exploitatiesubsidies, ongeveer 75% van de voor 2024 begrote totale inkomsten. Zowel de exploitatiesubsidies als de overige inkomsten laten een stijging ten opzichte van 2023 van ruim 10% zien.

De voor 2024 begrote kosten stijgen met een vergelijkbaar percentage als de inkomsten. De stijging is met name te zien bij de personeelskosten (uitbreiding flexibele capaciteit ten behoeve van de realisatie van de Koers 2030), huisvestingskosten als gevolg van de oplopende huur en energiekosten en kosten voor automatisering (implementatie van de digitale agenda en actualiseren van de digitale infrastructuur).

Begin 2023 is een nieuwe CAO afgesloten voor de periode 1 januari 2023 tot en met 1 april 2024. Het onderhandelingsresultaat resulteert in een gemiddelde stijging van de salarissen met 7% per 1 april 2023 (impact 2023 is stijging van 5,25%). Bij het opstellen van de begroting 2024 is uitgegaan van een salarisstijging van 3%.

De begroting 2024 is goedgekeurd door de raad van toezicht op 26 september 2023.

Verslag van de raad van toezicht 2023

De raad van toezicht heeft in het jaar 2023, vanuit de specifieke toezichthoudende rol, enthousiast bijgedragen aan de uitvoering van de OBA Koers 2030. De raad heeft gezien dat de 'dubbele opgave' waarvoor de OBA organisatie zich ziet gesteld ook in 2023 nog heel veel aandacht vraagt. Enerzijds werkt de organisatie aan het op niveau brengen en houden van de basisvoorziening en anderzijds aan de strategische opgaven die de OBA zichzelf in Koers 2030 heeft gesteld. Dit vraagt grote inspanningen van de OBA medewerkers en we danken hen voor het enthousiasme waarmee zij hun werkzaamheden uitvoeren.

Als uitgangspunt voor de inrichting van het toezichts- en bestuursproces hanteren de raad van toezicht en de bestuurder de Cultural Governance Code. Afgelopen jaar heeft de reguliere planning & control cyclus plaatsgevonden; zowel de jaarstukken 2023 als de interimcontrole 2022 in de auditcommissies (vergaderingen in maart en november) zijn besproken in aanwezigheid van accountant BDO. Er vonden vier raads- en drie auditcommissievergaderingen plaats. Halverwege het jaar heeft er een thema-vergaderdag plaatsgevonden in een externe locatie in Amsterdam. Dit jaar was het thema 'Strategisch HR beleid'. Daarnaast heeft de raad een keer met de ondernemingsraad gesproken, waarbij kennis is gemaakt met een aantal nieuwe ondernemingsraad leden

en aandacht is gegeven aan het thema veiligheid in de vestigingen. RvT lid Jacqueline Lampe, aanspreekpunt voor de ondernemingsraad, heeft de artikel 24 vergadering met bestuurder en OR bijgewoond. De remuneratiecommissie heeft twee gesprekken met de bestuurder gevoerd. Voorzitter en vicevoorzitter van de RvT hebben tussentijds gesproken met de bestuurder over vervulling van de vacature 'sectormanager dienstverlening' en met de kandidaat voor deze functie een klikgesprek gevoerd. Als nieuw lid van de RvT is dit jaar aangesteld Rosanne Bakker.

Graag staan we in ons verslag stil bij een aantal ontwikkelingen in 2023:

De OBA heeft belangrijke stappen gezet om het concept 'Community Library' in de dagelijkse werkwijzen te verankeren. Stadsdeelteams zijn versterkt met o.a. 'buurtontwikkelaars' en 'vrijwilligerscoördinatoren' waardoor de visie 'van, voor en door Amsterdammers' steeds dichterbij komt.

Met de keuze om het OBA-beleid ten aanzien van de dienstverlening aan scholen rigoureus om te gooien, heeft de OBA zichzelf een stevige extra opgave gesteld. De raad van toezicht ziet met grote waardering dat het in het afgelopen jaar is gelukt om een compleet nieuw organisatieonderdeel op te richten en meerjarige overeenkomsten

te sluiten met een eerste cohort scholen. Daarmee is in korte tijd een nieuwe loot aan de OBA-stam ontstaan die nu al niet meer weg te denken is. Grote waardering hebben we ook voor de betrokken overheden (ministerie van OCW via de Stichting Lezen, gemeente Diemen en gemeente Amsterdam) die aanvullende financiering beschikbaar stellen voor dit 'leesoffensief'. Samen met de OBA-organisatie willen we er aan bijdragen dat deze nieuwe activiteiten structureel worden verankerd.

Tijdens verschillende RvT-vergaderingen hebben we met de bestuurder en de betrokken managers gesproken over de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening om de Koerslijn 'Hybride Bibliotheek' dichterbij te brengen. We zien dat de resultaten achter blijven bij wat van een moderne 'hybride bibliotheek' anno 2023 mag worden verwacht en ondersteunen de inzet van het OBA-team om – samen met de landelijke partners – een doorbraak te bewerkstelligen in het complexe web van afhankelijkheden tussen de nationale 'digitale bibliotheek' en de lokale openbare bibliotheken. Tegelijkertijd sporen we de OBA-organisatie aan om het voortouw te nemen in de ontwikkeling van functionaliteiten die nu al wel binnen het eigen bereik passen.

Gedurende het gehele jaar 2023 heeft het OBA-team samen met de gemeente Amsterdam gewerkt aan de verplaatsing van OBA Next naar

Amsterdam Zuidoost. Als eerste resultaat van die inspanningen heeft het college van B&W eind 2023 een advies aan het Stadsdeel Zuidoost gevraagd over de twee voorkeurslocaties. De Raad van Toezicht heeft met het OBA team gesproken over de voorkeur van de OBA voor de locatie K-buurt en van harte steun uitgesproken voor deze keuze. We zien het als een belangrijk aandachtspunt om 2024 alle randvoorwaarden voor een succesvolle doorontwikkeling van OBA Next zeker te stellen.

Tenslotte hebben we kennisgenomen van de intensieve betrokkenheid die bestuurders en medewerkers van de OBA leveren bij de landelijke beleidsontwikkeling. Aandachtspunt was daarbij onder andere het aanstaande wetgevingstraject rondom de gemeentelijke zorgplicht en de hybride bibliotheek. Als eerste resultaat zijn inmiddels de eerste rijksmiddelen toegekend voor de versterking van de bibliotheeksector in de vorm van een 'specifieke uitkering'. We spreken de hoop en verwachting uit dat de door het – inmiddels demissionaire – kabinet aangekondigde structurele middelen voor versterking van de bibliotheken aan alle openbare bibliotheken in Nederland (dus ook aan de OBA) ten goede zullen komen.

Lodewijk Asscher

Voorzitter raad van toezicht
Stichting Openbare Bibliotheken Amsterdam

Partneroverzicht OBA 2023

Bijlage 1

1330.nl	Bijbels museum	Combiwel
4/5 mei comité	Bijlmer Bios	Conservatorium van Amsterdam
A Aan de Knoppen, Stichting	Bijlmer Bookstore	Cordaan
ABC Huiswerkbegeleiding	Black Archives, The	Cossee, uitgeverij
Adam & Eva	Black Men Talk, stichting	CPNB
AdamNet	BMP, stichting	Cultura Nederland
Advocaten Spreekuur, Stichting	Boekhandel Linnaeus	Culturele Apotheek
Aimiro Mediahuis	Boon Change	Cybersoek
Akros/TIP	Bordspellencafé	D Daadkracht
Alle Kleuren van Oost	Boudewijn Büch Gezelschap	Dans Dansen
Alliance Fran aise	Bureau Boeiend	Danspaleis
Alliantie	Bureau Postjesweg	Designathon Works
Ambassade van de republiek Estland	Bureau Vanaf2	Digisterker, stichting
Ambassade van Hongarije	Buurtatelier	Diversity Talks
Ambassadeursgroep Weesp	Buurtcampus HvA	Diversion
Amnesty International	Buurtteams/-vaders	Diversiteitsland
Amsterdam Buurt Film Festival	Buurtvereniging Molenwijk	Dock, Stichting
Amsterdam Museum	C Caraïbische Letteren	Doras
Amsterdam UMC	Casa Sofia	Dynamo
Amsterdams Buurvrouwen Contact	CASE (Centre for Arts & Sciences Education)	E Eduza
Amsterdamse Hogeschool	CC Amstel	Eer en Herstel, stichting
voor de Kunsten	CEC	Eigenwijks
Amsterdam Spanish Film Festival	Centrum voor Jeugd en Gezin Weesp	Elaa
Amsterdamse Spinoza Kring	Cervantes	El Hizjra
Anton Pannekoek instituut, het	Cinekid	Elance Academie
Appel, De	Cinema Literair	Estlandse school
Arabic Delight	CinemAsia Filmlab	in Nederland
Art+ Context	Civic	Europees Cultureel Fonds
Atria	Clarc accord	EUNIC
B Beach, The	Coenen, De	EYE Filmmuseum
Beeldend gesproken	Coherente	F FOAM
Belcampo	Colourful Goodies	Fonds voor Zuid

Foundation hiphop academy	Indisch Herinneringscentrum	MetLib
Framer Framed	In Mijn Buurt	MF Creaties
Friends & Foes	Institut Français	Middag van het Kinderboek
Full Color Entertainment	InterActing	Mijnsport
FunX	J Javabookshop	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschap
G Gemeente Amsterdam	Jazzfest Amsterdam	Mocca Amsterdam
Gemeente Diemen	John Adams Institute	Mokum Maakcoalitie
Gemeente Ouder-Amstel	Juridisch Loket	Stichting Moesson
Gewilde Westen, Het	K Key, De	Molenwijkkamer
GGD	Kiesmannen, de	Museumnacht
GGD-JGZ	Kist, De	Museum 't Schip
Goethe instituut	Kleine Theater, het	Muziekschool Amsterdam
Gogh van, museum	Koninklijke Bibliotheek	Muziekschool Ouder-Amstel
Grachtenfestival	Koor Next Door	Muziekstraat, de
Grando productions	Kringwijs, stichting	N Nederlands Letterenfonds, Het
H HAN	L Leef en Leer!	NEMO Science Museum
Hart voor de K-buurt	Leeshuis Tolhuistuin	NetApp
Heroines!	Letterenfonds	NewTechKids
Hogeschool van Amsterdam	Leren voor de Toekomst	Nieuwe Boekhandel, De
Hogeschool Inholland	Lezen, stichting	Nieuwe Veste
Honingraad, De	Lezen en schrijven, stichting	Noordjes Schrijfclub
House of Skills	Living library	O Omroep Zwart
HTIB	Loving Room Concerts	Onderwijs Consumenten
Huis73	M Maasdamme Educatie	Organisatie OCO
Huis der Letteren	Makercosmos	Oscam
Huis van de Wijk	Masterplan Zuidoost	Oud Geleerd Jong Gedaan
Human library	MaxTak Muziektheater	Ouderensongfestival
I Idiotes	Mediawijzer.net	Ouderenfonds
IHLIA	Meer Bewegen voor Ouderen	Ouderen in de Wijk
Imagine IC	Meervaart, De	Ouder en Kind Team (OKT)
IMC Weekendschool	Megillah	Oxville Cinema
IMD, Stichting	MEMO	P Pakhuis de Zwijger

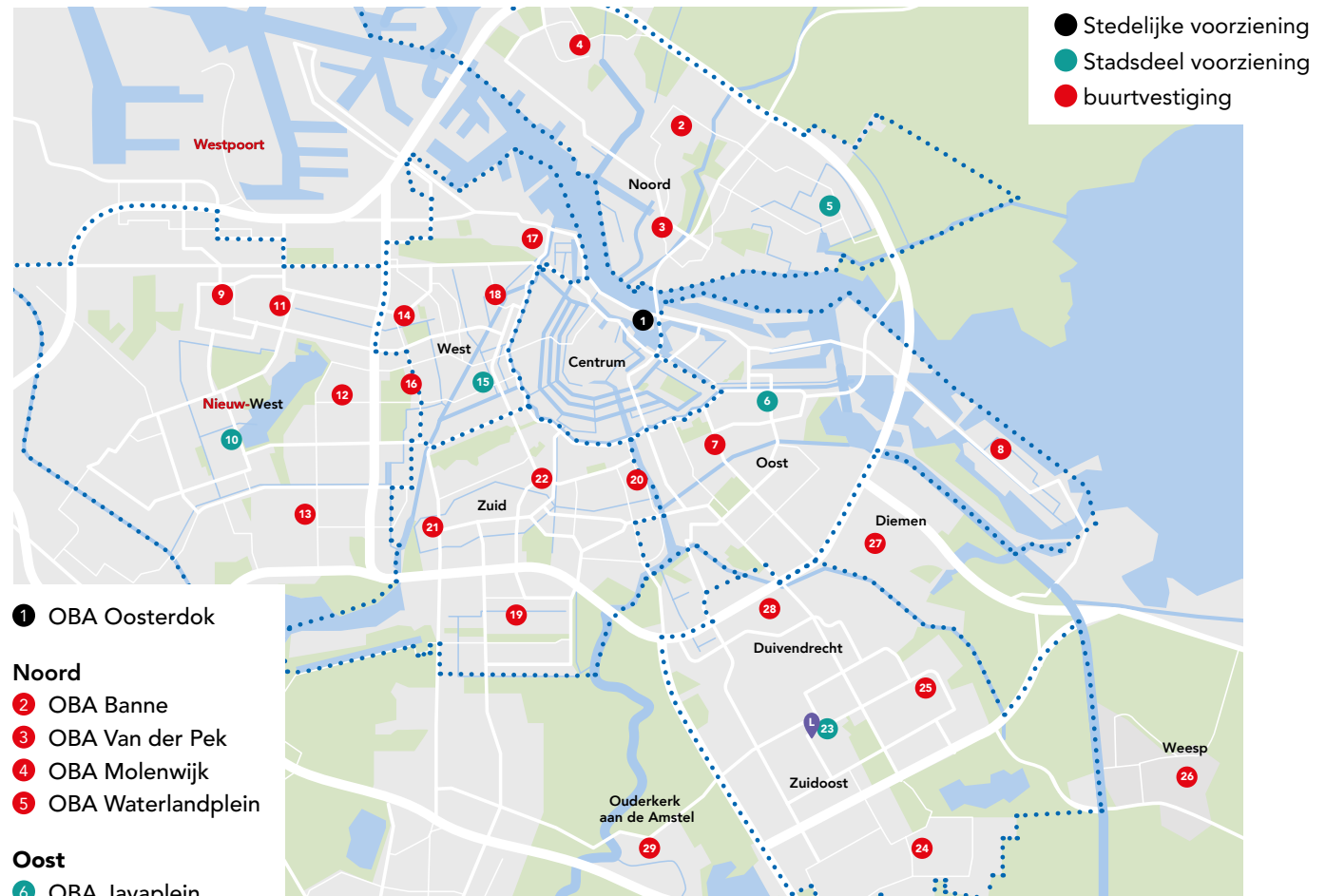

Pan Asian Collective
 PAPA
 Pharos
 Polish Culture NL
 Politie Nederland
 PopUpWerk
 PPOZO
 Probiblio
 Project Fearless
 Projectbureau Primair
 Onderwijs Zuidoost (PPOZO)
 POA/AT5
Q Queer Theater Festival
R Read My World
 Regenbooggroep, De
 Rembrandthuis, museum
 RepresentJezelf
 ROC
 Rode Loper op School, De
 Rompro
 Rooij van, Advocaten
S Samenwonen-samenleven, Stichting
 Samen zijn wij Plein 40-'45
 Saraswati Art
 Schaakbond Groot
 Amsterdam
 School der Poëzie
 Schoolschrijver, de, Stichting
 Schrijverscentrale, De
 Schrijvers uit Oost
 Seniorweb
 Senia, Leesclub
 Sensemakers

SETUP
 Sezo, buurtteam
 Skyscrapers
 SMIB
 Sociaal Cement, Stichting
 Sociale Maatschap, De
 Sound for Freedom
 Sound Track City
 Spin- en spelinloop, stichting
 Stadgenoot
 Stadsdorp Olympia
 Stadsdorp de Pijp
 Stadsdorp Slotervaart-Noord
 Stadsdorp Westerpark
 Stadsreporters
 Stap op de Rode Loper!
 Sterk Techniek Onderwijs Amsterdam
 STIP
 Storytelling Center
 Studiehub
 Studio de Kleine Lettertjes
 Swazoom
 Synchroon Plus
T Taalvorming, stichting
 Taalwijzer Zuidoost
 Talententent
 TEAM ED
 Tech Connect
 Techgrounds
 Theaterbureau Frijns
 Theater de Omval
 Theatergroep
 het Geuzencollectief

Theatergroep Houtjetouwjtje
 Tjechisch Centrum, Het
 Toneelmakerij, de
 Top Taal
 TU Delft
U Universiteit van Amsterdam
 Urban Sound Lab
 UWV
V Vermaat
 Versa Welzijn
 Vestdijkkring
 Voedselpark Amsterdam
 Volksuniversiteit Amsterdam
 Voorleesexpress Amsterdam (Diversion)
 VoorleesExpress Diemen (Diversion)
 Voorleesexpresse Ouder-Amstel
 (Diversion)
 Vooruit – Studenten huiswerkbegelei-
 ding
 Vrijwilligers Centrale Weesp
 Vrije Universiteit Amsterdam
 VSB Fonds
W Waag, De
 Warm Welkom Noord
 Weekendacademie
 Welzijn Diemen, stichting
 Werkgroep Caraïbische Letteren
 Werkverband Amsterdamse
 Psycholinguïsten
 Wijsneus, stichting
 Wij Zijn Plein 40-45
Y Yunus Emre Instituut
Z Zatyshok
 Zuidoost City

2a. Actueel overzicht OBA-locaties 2023

1 OBA Oosterdok

Noord

- 2 OBA Banne
- 3 OBA Van der Pek
- 4 OBA Molenwijk
- 5 OBA Waterlandplein

Oost

- 6 OBA Javaplein
- 7 OBA Linnaeus
- 8 OBA IJburg

Nieuw-West

- 9 OBA Geuzenveld
- 10 OBA Osdorp
- 11 OBA Sloterveer
- 12 OBA Postjesweg
- 13 OBA in Slotervaart / Casa Sofia*

West

- 14 OBA Bos en Lommer
- 15 OBA De Hallen
- 16 OBA Mercatorplein
- 17 OBA Spaarndammerbuurt
- 18 OBA Staatsliedenbuurt

Zuid

- 19 OBA Buitenveldert
- 20 OBA CC Amstel

Zuidoost

- 21 OBA Olympisch Quartier
- 22 OBA Roelof Hartplein
- 23 OBA Bijlmerplein
- 24 OBA Reigersbos
- 25 OBA Ganzenhoef*
- 26 OBA Weesp

Overige gemeenten

- 27 OBA Diemen
- 28 OBA Duivendrecht
- 29 OBA Ouderkerk

Overige locaties

- L OBA Next Lab / Amsterdamse Poort

*wegens verbouwing in 2023 grotendeels gesloten

2b. Stadsdelen in beeld

Het overgrote deel van de Amsterdammers bereikten we via ons buurtvestigingennetwerk verdeeld over de stadsdelen en de gemeenten Diemen en Ouder-Amstel. Een beknopte terugblik per stadsdeel.

Stadsdeel Centrum

In OBA Oosterdok startte eind 2023 de verbouwing van OBA Congres, op de zesde verdieping. En op het OBA Helpt-plein is een aparte afsluitbare ruimte gemaakt zodat privacy kan worden gewaarborgd. De doorkijk op de verdiepingen is verbeterd, waardoor toezicht houden makkelijker is geworden.

Het team van OBA Oosterdok is versterkt met een ontwikkelaar buurtgericht werken die zich richt op de doelgroep 18+ en de onderwerpen die deze jongeren bezighouden: geld, huisvesting, bestaanszekerheid en mentale gezondheid. Samen met onder meer Buurtteam Centrum, Sociaal Cement en Café40 ontwikkelt OBA Oosterdok een gericht aanbod voor jongeren.

Het aantal bezoekers nam weer toe en er was een uitbreiding van de culturele programmering. OBA Oosterdok was onder meer onderdeel van het Grachtenfestival en gastheer van de finale van de

Grote Amsterdam Quiz en een indrukwekkend Ketu Koti evenement. Ook wordt de collectie beter ontsloten. Bijvoorbeeld door nieuwe manieren van etaleren en roulerende boekpresentaties. Het aantal uitleningen stijgt dan ook.

Het vaste team van OBA Oosterdok wordt inmiddels ondersteund door 25 vrijwilligers die een waardevolle aanvulling vormen voor zowel de bezoekers als de medewerkers.

Stadsdeel Zuid

Om buurtgericht werken uit te rollen in stadsdeel zuid is een team samengesteld dat de basis legde voor de nieuwe manier van programmeren, samen met de buurt en lokale organisaties. Er zijn inmiddels veertig partners, onder meer: Fonds voor Zuid, Friends&Foes, Zatyshok. De Coenen, Dynamo, Combiwel en Urban Sound Lab.

Een groeiend aantal activiteiten werd georganiseerd met de buurt:

- Bordspellencafé in OBA Roelof Hartplein, samen met Spellenwinkel Friends&Foes.
- Creatieve workshops in OBA CC Amstel zoals foto borduren, boekbinden en kleding repareren.
- De Oekraïense stichting Zatyshok gaf workshops in CC Amstel. Bijvoorbeeld Pavuks maken (kunstzinnige mobielen).
- In OBA Olympisch Kwartier verzorgde de buurt een drukbezochte poëziemiddag en een literaire lunch.

- In Buitenveldert werd een digitale vragenmarkt voor senioren in de wijk georganiseerd als onderdeel van OBA Helpt.
- Sociale cohesie en verbinding was een thema tijdens het Winterfestival en het Buurtcafé in CC Amstel.
- In OBA Roelof Hartplein deden tientallen Amsterdammers uit de buurt mee aan de Amsterdam Quiz.

Tijdens Amsterdam Fashion Week gaven Steve Madden en RVDK, het modemerken van Ronald van der Kemp, in collaboratie een show. De creaties uit de show werden in OBA Roelof Hartplein tentoongesteld.

Vanwege het toenemend online gebruik is extra aandacht besteed aan de verbetering van de Wifi-ontvangst.

CC Amstel organiseerde een Onderwijsmiddag, waarin het aanbod van zowel de OBA als van CC Amstel voor scholen onder de aandacht werd gebracht.

Horeca speelt een steeds belangrijkere rol in de OBA-vestigingen. In OBA Roelof Hartplein zijn de OBA-medewerkers getraind als horecamedewerker. Zij kunnen bezoekers alle koffievaryaties en iets lekkers serveren.

De spreekuren en cursussen van OBA Helpt die al werden gehouden in OBA Buitenveldert en OBA CC Amstel, worden ook gehouden in OBA Roelof Hartplein.

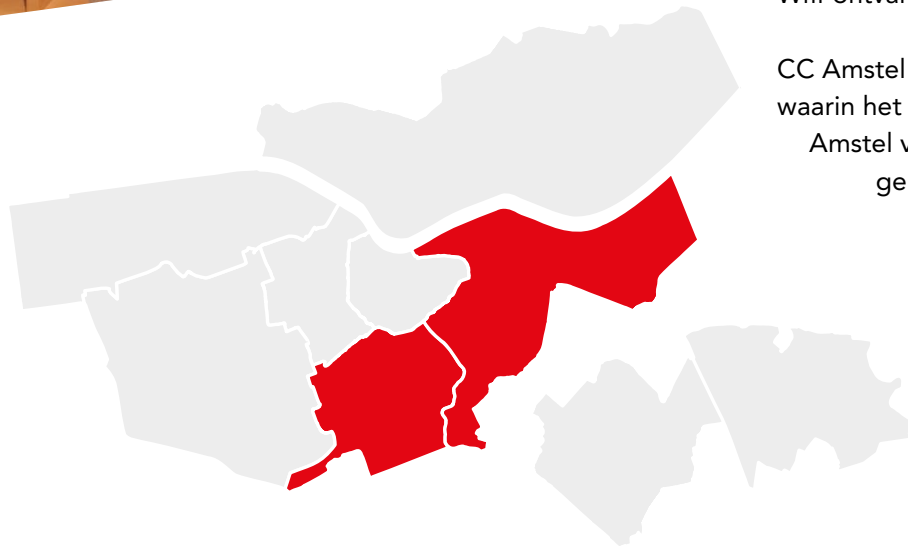
De vestigingen in stadsdeel Zuid worden ondersteund door 16 zeer betrokken vrijwilligers.

Stadsdeel Oost

Modernisering van de vestigingen stond in 2023 hoog op de agenda. OBA Linnaeus werd verbouwd, waardoor er meer ruimte is voor activiteiten en OBA Diemen verhuisde naar theater De Omval.

Ook heeft het team in stadsdeel Oost hard gewerkt aan het versterken van de relaties met de vaste partners, waaronder de Hogeschool van Amsterdam, Buurcampus Oost en theater De Omval in OBA Diemen. Het doel: samen meer relevante activiteiten opzetten.

In 2023 zijn er veel activiteiten georganiseerd met en voor de buurt. Van de wekelijkse seniorenactiviteiten en het wekelijkse Bakkie in de Bieb in samenwerking met de Buurcampus, tot eenmalige evenementen zoals De Grote Amsterdam Quiz, het Kerst Buurtfeest en de vrijheidsmaaltijd, die werd georganiseerd in samenwerking met Elthetokerk en andere buurtpartners. De groei van het aantal jeugdactiviteiten heeft geleid tot toename van het aantal jonge bezoekers.

Stadsdeel Nieuw-West

Het team in Nieuw-West werkte in 2023 samen met meer dan vijftig lokale partners zoals Buurt-campus, Eigenwijks, Bookstore foundation, Samen voor Lambertus Zijlplein, Zaak van Smaak, Wij Zijn Plein 40/45, Ik Ben Er, ABC, Stadsdorp Slotervaart Noord, Bureau Postjesweg, De Meervaart, Oxville Cinema en Samen wonen - Samen leren.

In OBA Slotermeer werd samen met Boon Chance een nieuwe coffeecorner ingericht. Een lokale buurtpartner gaf jongeren uit de buurt die meededen aan een leer-werk-traject een opleiding tot barista. Zo kreeg de buurt een koffiezaak die werd gerund door jongeren uit de buurt. Buurtbewoners maakten taarten en gebak om te verkopen.

OBA Slotermeer zal worden verbouwd en daar wordt de buurt nauw bij betrokken. Tijdens een pizza-avond konden buurtbewoners wensen inspreken. En de stadsreporters gingen de buurt in om adviezen op te halen. Op aandringen van de buurt werd een nieuwe locatie gevonden voor het bibliotheekpunt OBA Slotermeer, in Casa Sofia.

Door het intensieve gebruik van de vestigingen in Nieuw-West door een heel divers publiek, is veiligheid een onderwerp van aandacht. De bewaking is opgeschroefd en er is camerabewaking. Om zo een bibliotheekbezoek voor iedere

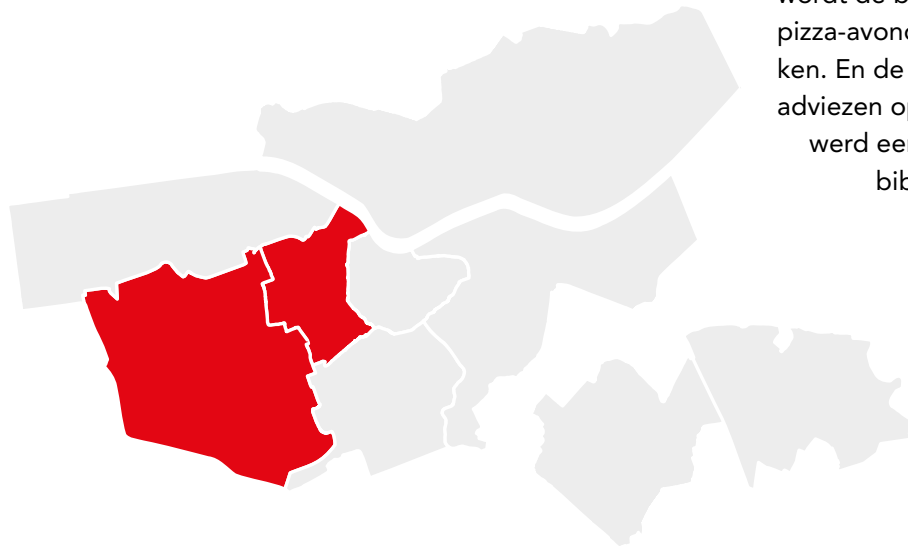
bezoeker afzonderlijk een prettige ervaring te maken.

De Belastingdagen werden in Nieuw-West goed bezocht. OBA Postjesweg nam deel aan Museumnacht met een kleurrijk cultureel programma. In Osdorp konden buurtbewoners stemmen. Meerder vestigingen faciliteerden de Grote Amsterdam Quiz, er werd een boekenverkoop georganiseerd om geld in te zamelen voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië. En in OBA Osdorp vonden opnames plaats voor de film Bon Bini Holland.

Stadsdeel West

In het stadsdeelteam West zijn grote stappen gezet bij het opzetten van een vrijwilligers-community. In het team zijn buurtbewoners aangesloten die zich op allerlei vlakken voor de OBA inzetten. Als gastheer bij het goedbezochte evenement Haydn op zondag in OBA de Hallen, of als 'muzikale buurman' die kinderen kennis laat maken met boeken onder muzikale begeleiding.

OBA Mercatorplein organiseerde een fototentoonstelling met FOAM, inclusief workshops voor scholen en jongeren in de Baarsjes. Onder begeleiding van professionals maakten de deelnemers prachtige foto's van de buurt. De Belastingdagen bij OBA Mercatorplein waren ook dit jaar een succes met veel toeloop en overvolle vraaguren. OBA de Hallen organiseerde een vrijheidsmaaltijd en een veelkleurig randprogramma.

Het uitbreiden van de horecafunctie in OBA Mercatorplein heeft geleid tot significant meer bezoekers in de vestiging.

Stadsdeel Noord

De bibliotheken hebben in Noord een sterke verbindende functie. Dat bleek tijdens de verbouwing van Molenwijk. De buurt drong aan op een tijdelijk locatie Zuideinde 249 zodat de collectie toegankelijk bleef voor zowel de volwassenen en kinderen. Het koffiepunt is als plek voor ontmoeting ook belangrijk.

Team Noord heeft het samenwerken met de buurt, lokale partners en vrijwilligers geprofessionaliseerd. Daarbij wordt soms letterlijk de sleutel overhandigd aan vrijwilligers en partners die de vestigingen gebruiken voor een breed aanbod aan buurtactiviteiten. Bijvoorbeeld de 'OBA Molenwijk senioren' die voorlezen aan kinderen uit de buurt en hen inspireren met persoonlijke verhalen en avonturen.

Buurtteam Molenwijk organiseert iedere week wandelingen die eindigen in OBA Molenwijk voor een ontmoetingsmoment. De verbouwde vestiging heeft er een 'huiskamer' bij gekregen die daarvoor zeer geschikt is. Ook het

toegevoegde horecapunt is een succes, net als de uitbreiding met een volwaardige maakplaats waar kinderen na school kunnen werken aan hun ideeën met de nieuwste technieken. De maakuren waren vanaf dag één volgeboekt. De burenbingo in Molenwijk brengt nieuwkomers en bewoners bij elkaar. Voor een praatje, advies en een bingo. In Noord zijn bovendien themabijeenkomsten georganiseerd over dementie, om dit lastige onderwerp bespreekbaar te maken.

De openingsuren OBA van der Pek zijn verruimd. De vestiging is nu ook op maandagen open. Het buurtteam organiseert op die maandagen een scala aan activiteiten.

De belastingdagen waren weer een groot succes. Een groeiend aantal bezoekers maakt gebruik van de gratis spreekuren.

Stadsdeel Zuidoost

In Zuidoost stond het jaar deels in het teken van de locatiekeuze voor OBA Next in Zuidoost. Met name de bewoners van de K-buurt lieten luid en duidelijk van zich horen, via social media, buurt-bijeenkomsten en bij commissievergaderingen en vergaderingen van de gemeenteraad.

In de recent opgezette OBA Next Labs, pop-up vestigingen, kwamen de verschillende buurten bij elkaar om met elkaar te werken aan het concept bibliotheek van de toekomst. Wat is daar te doen, te leren, te zien, te ontmoeten.

Tijdens het Amsterdam Dance Event kwamen muzikmakers bij elkaar om te praten over de nieuwste ontwikkelingen en technieken.

Met een groeiend aantal lokale partners (inmiddels bijna zestig) werd een uiteenlopend aanbod ontwikkeld. Jongeren maakten met Isalom X Cryptotakkies een podcast. Foundation neemt jongeren mee in de geschiedenis van zwarte muziek, de black liberation en hiphop als belangrijk erfgoed.

Bezoekers en leden in detail

INDICATOREN ALGEMEEN	Jaarverslag 2022	Doelstel- ling 2023	Resultaat 2023	verschil t.o.v. 2022 abs.	verschil t.o.v. 2022 %
Bezoekers (totaal)	2.837.072	3.200.000	3.535.693	698.621	24,6
Leden (totaal)	134.945	180.000	159.560	24.615	18,2
Uitleningen	1.819.781	2.100.000	1.850.549	30.768	1,7
Locaties	28	30	28	0	0,0
Openingsuren	1.056	1.104	1.098	42	4,0
Programmering (totaal activiteiten)	6.175	6.000	6.643	468	7,6

INDICATOREN PER PROGRAMMALIJN	Jaarverslag 2022	Doelstel- ling 2023	Resultaat 2023	verschil t.o.v. 2022 abs.	verschil t.o.v. 2022 %
OPEN & DICHTBIJ					
NPS1	18	18	9	-9	-50,0
Activiteiten buurtgericht werken	783	1.000	1.402	619	79,1
Bezoekers Oosterdok	1.201.017	1.340.000	1.552.537	351.520	29,3
Bezoekers Vestingen	1.636.055	1.840.000	1.983.156	347.101	21,2
Volwassenleden 18 t/m 66	36.607	45.209	38.942	2.335	6,4
Volwassenleden 67+	12.804	13.389	13.107	303	2,4
Waarvan Stadspashouders (18+)	5.958	8.110	6.376	418	7,0
Leden overig			150		

INDICATOREN PER PROGRAMMALIJN	Jaarverslag 2022	Doelstelling 2023	Resultaat 2023	verschil t.o.v. 2022 abs.	verschil t.o.v. 2022 %
ALTIJD, OVERAL					
Bezoeken online	1.428.785	1.633.000	1.194.420	-234.365	-16,4
Gemiddelde uitleenfrequentie	2,1	3	2,2	0	4,8
Fysieke uitleningen	1.643.411	1.800.000	1.737.664	94.253	5,7
Digitale uitleningen (E-books)	176.360	180.000	166.443	-9.917	-5,6
Digitale uitleningen (Luisterboeken)	103.601	100.000	98.122	-5.479	-5,3
IDO vragen beantwoord	743	10.000	7.280	6.537	879,8
IEDER KIND, IEDERE JONGERE (Lees- en maakoffensief)					
Jeugdleden 0 t/m 3	8.009	9.211	10.320	2.311	28,9
Jeugdleden 4 t/m 11	46.117	56.459	53.709	7.592	16,5
Jeugdleden 12 t/m 17	34.551	43.500	43.367	8.816	25,5
Programmering (activiteiten jeugd)	2.830	3.000	2.414	-416	-14,7
Nieuwe samenwerkingen OBA op School ² - PO	0	35	43	43	100,0
Nieuwe samenwerkingen OBA op School ² - VO	0	3	3	3	100,0
Scholen PO/VO die producten/ diensten afnamen via de webshop	210	200	255	45	21,4
Deelnemers maakoffensief	19.574	30.000	19.100	-474	-2,4
Vestigingen met samenwerking huiswerkbegeleiding	4	7	7	3	75,0

1. In jaarplan 2023 gaven we voor de NPS een streefaantal van >50 op. Dit aantal is in 2023 bijgesteld naar 18.
2. OBA op School samenwerking bestaat o.a. uit: deelname aan activiteiten door leerlingen, deskundigheidsbevordering van leerkrachten en afname van docententassen (kennispassen) door leerkrachten en medewerkers.

OBA Activiteiten in 2023 op kerntaak

Kerntaak	Activiteiten	Deelnemers
Kennis & Informatie	2.659	18.841
Kunst & Cultuur	524	17.023
Lezen & Literatuur	1.373	23.654
Ontmoeting & Debat	1.304	20.493
Ontwikkeling & Educatie	4.780	48.212

Het totaal van bovengenoemde activiteiten valt hoger uit dan het totaal activiteiten wat daadwerkelijk heeft plaatsgevonden omdat een losse activiteit kan bijdragen aan meerdere kerntaken.

Online performance

Website

Totaal aantal bezoeken 1.194.420

Verdeling per toegang

- Mobiele telefoon 50,1%
- Laptop 47%
- Tablet 2,3%

Bijlage 4

Jaarrekening

Colofon

OBA Bestuursverslag 2023 is een uitgave van de Stichting Openbare Bibliotheek Amsterdam. De uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld.

Tekstproductie:

Janine Fluyt

Vormgeving:

Vorm de Stad

Credits fotografie:

Jimena Gabriella Gaan

Bruno van der Kraan

Anke van der Meer

Arjen Veldt

Ben Houdijk

Isaac Kojo Owusu

Anke Teunissen

Bete van Meeuwen